

Ö Y K Ü

ANTON ÇEHOV

KÜÇÜK KÖPEKLİ KADIN

Çeviren: Müjde Dural

BZ
YAYIN

ANTON ÇEHOV

Küçük Köpekli Kadın

Çeviren: Müjde Dural

Anton Çehov
Küçük Köpekli Kadın

Çeviren: Müjde Dural

ePub düzenleme ve kapak tasarımı: BZ Yayın

Birinci Sürüm: Haziran 2014

Anton Çehov

(29 Ocak 1860, Taganrog, Rusya - 15 Temmuz 1904, Badenweiler, Almanya)

Rus tiyatro yazarı ve modern kısa öykülerin kurucularından olan Anton Pavloviç Çehov, Rusya'nın güneyinde Azak Denizi kıyılarındaki Taganrog'da bakkal bir babanın oğlu olarak Dünya'ya geldi. Dört çocuklu bir ailenin ortanca çocuğudur. Babası, ticaretten çok dini konulara eğilimleri olan sert ve otoriter bir adamdı. Babasının baskısıyla kilise korosunda ilahi söyleyen Çehov, ticarete başarı sağlayamayan babasının yerine dükkân işleriyle de ilgilendiğinden lise eğitimi uzadıkça uzadı.

Çehov, bir süre Yunanlı çocukların devam ettiği yerel bir okulda okudu. Daha sonra on yıl boyunca lisede Yunan ve Latin klasikleriyle temel bir eğitim gördü. Düş gücüne fazlasıyla olanak tanıyan bu eğitim Çehov'un yaşamı boyunca klasiklerden hoşnut olamamasına yol açacaktı. "Edebiyat Öğretmeni" adlı hikâyesi üniversite yıllarına aittir.

1876'da babasının iflas etmesi üzerine ailesi Moskova'ya göçtüğünde, kendisi bir ağabeyi ile birlikte Taganrog'da kalarak liseye devam etti. Üç yıl boyunca, henüz çok genç olmasına karşın kendi hayatını kendi kazandı. Zor koşullar altında geçen çocukluk yılları, hikâyelerinde çocuklara geniş yer vermesine ve hep hüznü, incinmiş çocukları anlatmasına neden oldu.

1879'da liseyi bitirdi ve Moskova'ya giderek tıp fakültesine girdi; 1884'te doktor oldu. Tıp öğrenimi sırasında ailenin geçimine katkıda bulunmak için çeşitli dergilerde yazılar yazdı. Bu dönemde yazdığı yazılarını "Melbourne'ün Masalları" adlı kitapta toplayarak üniversiteyi bitirdiği yıl ilk kitabını yayınladı. Çehov, üniversiteyi bitirir bitirmez hekimliğe başladı. "Cerrahlık", "Cansız Ceset", "Kaçak" adlı hikâyelerini bu dönemde yazdı. Hekimlik çok vaktini aldığından yazmasına engel olmaya başlayınca hekimlikten vazgeçip yazarlığa yöneldi. Yazarlığına hekimliğinin izleri görülür. Pek çok kimse onun Çarlık Rusyasını anlatışını, bir doktorun hastalığı teşhis edişine benzetir.

1887'de "Alacakaranlıkta" adlı öykü kitabıyla Rus Akademisi tarafından verilen Puşkin ödülü nü kazandı. Aynı yıl ilk büyük tiyatro oyunu "İvanov", Moskova'daki Korsch Tiyatrosunda sergilendi.

Ünlü öyküsü "6. Koğuş" 1892'da yayınlandı. Aynı yıl kolera salgını olan bölgelerde doktor olarak aktif rol oynadı. Merkez Rusya'da bir Melikhov adını verdiği bir malikâne satın alarak taşındı ve yaşamında "Melihova dönemi" denilen yeni bir dönem başladı. Bu dönemde yaratıcılığının zirvesine ulaştı. Sürekli kendisini ziyaret gelen dostlarını malikânedeki ağırladı.

1894 yılının bir bölümünü yurtdışında geçirdi. Bu arada vereme yakalandı, tedavi için Kırım'a geçti.

1895'te "Martı" oyununun ilk versiyonunu yazdı. "Sahalin Adası"nı yayınladı. Tolstoy ile tanıştı. Oyunun St. Petersburg'daki ilk gösterimi başarısızlıkla sonuçlandı.

1897'de Köylüler adlı uzun öyküsünü yayınlattı. 1898'de Sanat tiyatrosunu Stanslavski ile birlikte kuran Nemiroviç-Dantçenko Martı'yı sahnelemek için Çehov'dan izin istedi, bu arada Çehov, ilerde evleneceği aktris Olga Knipper'le tanıştı. Martı oyunu büyük başarı elde etti. Çehov'un babası öldü.

1899'da Vanya Dayı'nın ilk gösterimi yapıldı, Toplu Yapıtlarının ilk cildi yayımlandı.

1901'de Üç Kızkardeş sahnelendi; Çehov, Kafkasya seyahatinden sonra bir ev yaptırdığı Yalta'ya döndü ve Olga Knipper ile evlendi.

1904'te "Vişne Bahçesi" Moskova'da sahnelendi. Sağlığı bozulan Çehov, eşi ile birlikte Almanya'ya gitti ve Badenwiller'da öldü.

Çehov'un bütün yapıtları ölümünden 40 yıl sonra 20 cilt halinde yayımlandı. Bu yayının 8. cildinde Çehov'un sayısı birkaç bine ulaşan mektupları yer alır.

Türkçe yayımlanan başlıca yapıtları:

Besleme (1996)

Korkulu Gece (1995)

Seçme Öyküler (1997)

Kara Keşiş (1999)

Toplu Eserler (2000)

Bütün oyunları (2000)

Marangozun Köpeği Kaştanka (2001)

Oyunlar (Martı, Vanya Dayı, Vişne Bahçesi,

Üç Kızkardeş, Teklif, Jübile, Düğün; 2001)

Bir Taşralının Öyküsü (2002)

Bütün Oyunları (2 cilt, 2002)

Bütün Öyküleri (8 cilt, 2002)

Asma Katlı Ev (2003)

Hikâyeler (2005)

Belalı Misafir (2008).

Küçük Köpekli Kadın

Sahile yeni birisinin geldiği söylendi: Küçük köpeği olan bir hanımefendi. İki haftadan beri Yalta'da olan ve orada evi olan Dimitri Dimitriç Gurov, yeni gelenlerle ilgilenmeye başlamıştı. Verney salonunda otururken, kumral saçlı, orta boylu, bere takmış ve peşinde beyaz bir Pomeranya cinsi köpeğin koştuğu bir kadın gördü.

Ve daha sonra pek çok kez kadına bahçelerde ve meydanda rastladı. Yalnız başına yürüyor, hep aynı bereyi giyiyordu ve yanında hep aynı beyaz köpek vardı. Kim olduğunu kimse bilmiyordu ve herkes ondan "köpekli hanım" diye söz ediyordu.

Gurov "Eğer kocası veya arkadaşları yoksa yalnızsa onunla arkadaş olmak yanlış olmaz" diye düşündü.

Adam 40'ın altındaydı fakat yirmi yaşında bir kızı ve okula giden iki oğlu vardı. Gençken, ikinci sınıftayken evlenmişti ve şimdi karısı da en az onun kadar yaşlı görünüyordu. Karısı uzun boylu, koyu kaşlı, asil, entelektüel biriydi. Çok okumuştı, konuşurken fonetiğe dikkat ediyordu, kocasını Dmitri diye değil Dimitri olarak çağırırdı. Adam ise içinden karısının aptal, dar kafalı, çirkin olduğunu düşünür ve ondan korkuyordu ve evde durmayı sevmiyordu. Uzun zamandan beri karısına sadakatsizlik etmeye başlamıştı ve muhtemelen bu yüzden kadınlardan hep kötü biçimde söz ederdi. Ve kadınlar hakkında konuşurken onlardan "ikinci sınıf cins" diye bahsederdi.

Ona öyle geliyordu ki, kadınlardan yana o kadar acı tecrübeler gördüğünden, onlar hakkında nasıl isterse o şekilde söz etmeye hakkı vardı ama yine de "ikinci sınıf cins"ten iki gün bile uzak kalamıyordu. Erkeklerle bir aradayken sıkılıyordu, soğuk davranıyor, konuşkan olmuyordu ama kadınlarla bir aradayken kendini özgür hissediyor, ne söyleyeceğini, nasıl davranacağını biliyor ve sessiz olsa dahi onlarla kendini rahat hissediyordu. Görünüşünde, karakterinde, tüm tabiatında kadınları cezbeden ve sıkılınca onları başından savan çekici bir şeyler vardı, bunu biliyordu ve bir güç sanki onu da kadınlara doğru çekiyordu.

Tecrübeler, sık sık tekrarlanmış acı tecrübeleri ona uzun zaman önce saygın insanlarla -özellikle yavaş hareket eden, tereddüt eden Moskovalılarla- önce çok hoş samimiyet kurulduğunu, hayata anlam kattığını, ışık kattığını ve güzel bir serüven olduğunu ama bunun sonradan kaçınılmaz olarak içinden çıkılmaz bir probleme, uzun dönemde katlanılmaz bir duruma dönüştüğünü öğretmişti. Fakat ilgi çekici bir kadınla olan her yeni karşılaşmasında, bu tecrübeler hafızasından siliniyor gibiydi. Hayatı yaşamaya hazır olup, her şey basit ve hoş görünüyordu.

Bir akşam bahçede akşam yemeği yerken, bereli hanımefendi yavaşça bitişik masaya geldi.

Görünüşü, yürüyüşü, kıyafeti, saçının şekli adama kadının bir hanımefendi olduğunu, evli olduğunu, Yalta'ya ilk kez geldiğini, yalnız başına olduğunu ve sıkıldığını söylüyordu. Yalta gibi yerler hakkında anlatılan gayri ahlaki hikâyelerin büyük bölümü gerçek dışıydı, adam bu hikâyelerden nefret ediyordu ve bu tür hikâyeleri fırsat bulsa günah işlemekten memnun olacak kişilerin uydurduğunu biliyordu. Fakat hanımefendi üç adım uzağındaki masaya oturduğunda, bu kolay fethetme masallarını hatırladı, tatlı aşk maceralarının kışkırtıcılığını düşündü, aniden ismini bilmediği yabancı bir kadınla aşk macerası yaşama fikri kendisini sardı.

Adam tatlı tatlı köpeği çağırdı ve köpek yanına gelince parmağını ona salladı. Köpek hırladı, Gurov yine parmağını salladı.

Kadın adama baktı ve hemen gözlerini yere indirdi.

“Isırmaz” dedi ve kızardı.

Adam “Ona bir kemik verebilir miyim?” diye sordu. Kadın başını sallayınca adam kibar bir şekilde, “Uzun zamandan beri Yalta'da mısınız?” diye sordu.

“Beş gündür...”

“Bense on beş gündür buradayım.”

Kısa bir sessizlik oldu.

Kadın adama bakmadan “Zaman çabuk geçiyor yine de burası çok sıkıcı,” dedi.

“Burasının sıkıcı olduğunu söylemek moda oldu, Belyoveya Jidra'da yaşayan ve sıkılmayan bir taşralı buraya gelince, Ah ne sıkıcı! Ah ne toz toprak! Diyor. Duyan da Grenada'dan geldiğini sanır.”

Kadın güldü. Sonra ikisi de yabancılar gibi sessizce yemeklerini yediler fakat yemekten sonra yan yana yürüdüler ve ne tarafa gideceklerinin veya ne konuda konuşacaklarının fark etmediği, özgür, rahat insanlar arasında geçen hafif esprili bir sohbet başladı. Yürüdüler ve denizin üzerindeki tuhaf ışık hakkında konuştular: Su açık leylak rengiydi ve üzerinde Ay'ın yaptığı altın rengi bir çizgi vardı. Sıcak bir günden sonra bunun ne kadar çekici olduğundan söz ettiler, Gurov ona Moskova'dan geldiğini, güzel sanatlar mezunu olduğunu ama bir bankada görev yaptığını, opera sanatçılığı eğitimi aldığını ama bıraktığını, Moskova'da iki evinin olduğunu anlattı ve kendisi de kadının Petersburg'da oturduklarını ama iki yıl önce evlendiğinden beri S....'de oturduğunu ve Yalta'da bir ay kalacağını ve tatile ihtiyacı olan kocasının da belki gelip ona katılacağını öğrendi. Kocasının Hazine bölümünde mi, Eyalet Konseyinde mi çalıştığını bilmiyordu ve bu aldırmaazlığıyla dalga geçti. Ve Gurov, kadının

isminin Anna Sergejevna olduğunu öğrendi.

Daha sonra, adam otel odasında kadını düşündü, ertesi gün mutlaka ona rastlayacağını düşündü, kesinlikle böyle olacaktı. Yatağına gittiği zaman kadının kendi kızı gibi ders çalıştığı, okulda bir kız öğrenci oluşundan ne kadar zaman süre geçtiğini düşündü, gülüşünde hala görülen çekingenliğini, zayıflığını hatırladı, hayatında ilk kez yalnız başına kalıyor ve ilk kez pek tahmin edemeyeceği gizli bir amaçla takip edilip, bakılıp, konuşuluyor olmalıydı. Kadının zarif boynunu, güzel gri gözlerini aklına getirdi. Adam, “ Yine de hüzünlü bir hali var” diyerek uykuya daldı.

II

Tanısmalarından beri iki hafta geçmişti. Yaz tatiliydi. İçeriler sıcak, dışarıysa ise rüzgârlıydı, insanların şapkalarını uçuruyordu. Kurak bir gündü, Gurov salona gitti ve Anna Sergejevna’ya bir şurup veya buz, su getirmek için ısrar etti. İnsan kendi başına ne yapacağını bilemez.

Akşamleyin rüzgâr biraz azalınca, gemiye bakmak için rıhtıma indiler. Limanda yürüyen bir sürü insan vardı, ellerinde çiçeklerle birilerini karşılamaya gelmişlerdi, şık giyinmiş Yaltalı kalabalık arasında iki kişi göze çarpıyordu, yaşlıca hanımlar genç kızlar gibi giyinmişlerdi ve birçok general vardı.

Deniz dalgalı olduğundan, vapur geç geldi, rıhtıma yanaşması uzun zaman aldı, ancak güneş battıktan sonra yanaştı. Anna Sergejevna dürbünüyle tanıdıklarına bakar gibi vapura ve yolculara bakıyordu. Gurov’a dönünce gözleri ışıldıyordu. Çok konuşuyordu ve birbiriyle alakasız şeylerden söz ediyordu ve bir an önce ne dediğini unutuyordu. Sonra dürbününü bıraktı.

Coşkulu kalabalık dağılmaya başladı, karanlıktan insanların yüzü seçilmiyordu, rüzgâr tamamen dinmişti, fakat Gurov ve Anna Sergejevna sanki vapurdan incek birini bekler gibi hala orada duruyorlardı. Şimdi Anna sessizdi ve Gurov’a bakmadan çiçekleri kokluyordu.

Adam, “Bu akşam hava daha iyi, şimdi nereye gidelim? Bir yere gidelim mi?” diye sordu.

Kadın cevap vermedi.

Sonra adam kadına arzuyla baktı ve birden kollarını ona dolayıp, dudaklarından öptü ve çiçeklerin kokusunu, nemini içine çekti ve hemen endişeyle bir gören var mı diye etrafına bakındı.

Adam yavaşça, “ Haydi senin oteline gidelim,” dedi. İkisi de hızlı hızlı yürüdüler.

Oda gözlerden uzaktı ve kadının Japon mağazasından aldığı kokular kokuyordu. Gurov, kadına baktı ve “İnsan dünyada ne kadar değişik insanlarla tanışıyor!” diye düşündü. Geçmişte tanıdığı tasasız, iyi

huyulu kadınlara ilişkin hatıraları vardı, bu kadınlar ne kadar kısa süreli olsa da, kendilerine verdiği mutluluk için adama minnettar olmuş ve onu sevmişlerdi. Bir de karısı gibi kendisini gerçekten sevmeyen, gereksiz sözcükler sarf eden, ne aşk, ne tutkuya benzemeyen ama bundan daha önemli, histerik kadınlar olmuştu; iki ya da üç tanesi ise çok güzel, soğuk kadınlardı ki, adam onların gözlerinde açgözlü bir anlam yakalamıştı, hayatta az verip, çok almak arzusundaydılar ve kaprisli, dominant, akılsız kadınlardı. Onların bu güzellikleri Gurov'un nefretini bilemişti ve bu kadınların yatak örtülerindeki danteller adama zirveye tırmanmak gibi geliyordu.

Fakat bu olayda, utangaçlık, gençliğin verdiği zayıflık, şapşalca bir his ve sanki aniden birisi kapıyı çalmış gibi bir afallama vardı. “köpekli kadın” Anna Sergeyevna'nın olanlara karşı tutumu biraz tuhaftı, sanki bu onun düşüşüymüş gibi çok kederliydi, tuhaf ve uygunsuz gibi görünüyordu. Yüzü düştü ve soldu ve yüzünün her iki yanında saçları matemdeymiş gibi sarkıyordu, eski tablolardaki “günahkâr kadın” gibi düşüncelere dalmıştı.

Kadın “Bu yanlış!” dedi. “ Şimdi beni küçük göreceğ ilk kişi sen olacaksın.”

Masanın üzerinde bir kavun duruyordu, Gurov kendisine bir dilim kesti ve acele etmeden yedi, sonra yarım saat boyunca bir sessizlik oldu.

“Seni nasıl hor görebilirim? Ne söylediğini bilmiyorsun.”

Kadının gözleri yaşla dolmuştu “Tanrı beni bağışlasın, bu korkunç.”

“Affedilmeye ihtiyaç duyuyor gibisin.”

“Affedilmek mi? Hayır, ben kötü, düşük bir kadıyım. Kendimden nefret ediyorum ve kendimi yargılamaya kalkışmayacağım. Kocamı değil kendimi kandırıyorum. Ve sadece şu anda da değil, uzun süreden beri kendimi kandırıyorum. Kocam iyi, dürüst biri olabilir fakat dalkavuşun teki! Ne yaptığını, işinin ne olduğunu bilmiyorum. Ama onun bir dalkavuk olduğunu biliyorum! Onunla evlendiğimde yirmi yaşındaydım, meraktan acı içindeydim. Daha iyi bir şey istedim, kendime farklı bir hayat tarzı olmalı dedim, yaşamak istedim, yaşamak, yaşamak, yaşamak! Fakat Tanrı'ya yemin ederim ki, kendimi kontrol edemedim, bana bir şey oldu, engelleyemiyordum, kocama hastalandığımı söyledim ve buraya geldim... Ve burada sanki çıldırmış bir yaratık gibi, sersemce yürüyordum... ve şimdi herkesin nefret edeceği adı, rezil bir kadın oldum.”

Adam yumuşak bir sesle “Anlamadım, istediğın nedir?” dedi.

Kadın yüzünü onun göğsüne sakladı ve sıkı sıkı sarıldı.

Kadın “İnan bana, inan bana, sana yalvarıyorum...” dedi. “Ben basit, dürüst bir hayatı seviyorum,

günah benim için iğrençtir. Ne yaptığımı bilmiyorum, insanlar basitçe “şeytan aklımı çeldi” der ve ben de şimdi bunu kendime söylüyorum, şeytana uydum diyorum.”

Adam, “Sus, sus,” diye mırıldandı.

Kadının sabitleşmiş, korkmuş gözlerine baktı, onu öptü, şefkatle, yumuşak bir sesle konuştu ve yavaş yavaş kadın sakinleşti, neşesi yerine geldi ve ikisi de gülmeye başladılar.

Daha sonra sahile indiler, kimse yoktu. Selvi ağaçlarıyla şehrin ıssız, ölüm gibi bir havası vardı fakat dalgalar hala sahile gürültüyle çarpıyordu, bir kayık dalgalarla sallanıyordu ve içindeki fener mahmurca göz kırptıyordu.

Bir fayton bulup Oreanda’ya gittiler.

“Az önce salonda senin soyadını gördüm, Von Diderits, kocan Alman mı? “

“Hayır, sanırım babası Alman’mış ama kocam Rus Ortodoks’tur. “

Oreanda’da kilisenin yakınında bir kanepeye oturdular, denize baktılar, suskundular. Sabahın pusunda Yalta zar zor görülüyordu, dağların tepelerinde beyaz bulutlar hareketsiz duruyordu, ağaçlarda yaprak kımıldamıyordu, çekirgeler sıçırıyordu ve aşağıdan denizin monoton, yankı yapan sesi geliyordu, huzurun sesi, ebedi uyku bizi bekliyordu. Burada Yatla yokken, Oreanda da yokken bu ses vardı, öyle olmalıydı. Şimdi de o ses geliyordu ve bizlerden sonra da gelecekti. Belki de her birimizin hayata ve ölüme karşı olan katıksız ilgisizliği bu süreklilikte gizliydi, günahlarımızdan ebedi kurtulmamızın teminatı, yeryüzündeki hayatın durmak bilmeyen hareketi, mükemmelliğe doğru sürekli ilerleyişiydi.

Deniz, dağlar, bulutlar, gökyüzü... Bu sihirli atmosferde, şafak vakti çok güzel görünen bir hanımın yanında oturmak, teskin edici ve büyüleyiciydi. Gurov gerçekte bu dünyadaki her şeyin ne kadar güzel olduğunu düşündü: İnsani asaletimizi veya varlığımızın yüce amaçlarını unuttuğumuzda ne düşündüğümüz ve ne yaptığımız dışında her şey güzeldi.

Bir adam onlara doğru geliyordu -muhtemelen bir bekçiydi- onlara baktı ve yürüdü gitti. Bu detay da onlara gizemli ve güzel göründü. Theodosia’dan şafak aydınlığında, ışıkları parlayan bir vapurun geldiğini gördüler.

Bir süre sessizlikten sonra Anna Sergeyevna “Çimenlerin üzerinde çiğ taneleri var,” dedi.

“Evet eve dönme zamanı.”

Şehre geri döndüler.

Her gün saat on ikide deniz kenarında buluştular, öğle ve akşam yemeklerini birlikte yediler, yürüyüşe çıkıp, denize hayran kaldılar. Kadın kalp çarpıntısı yüzünden uyuyamadığından şikâyet etti,

aynı soruları sordu, kıskançlıktan ve adamın kendisine yeterince saygı duymadığından dert yandı. Ve meydanlarda veya parklarda, ortalıkta kimseler yokken, adam aniden kadını kendisine çekip, tutkuyla öptü, gündüz vakti bu öpüşler tam bir umursamazlık, adam bir gören oldu mu diye korkuyla etrafına bakınıyordu, sıcak, denizin kokusu, önünde oraya buraya gelip giden şeyler, şık giyinmiş, iyi beslenmiş insanlar onu yepyeni bir adam yapmıştı. Anna'ya ne kadar güzel olduğunu, ne kadar çekici olduğunu söyledi. Sabırsız ve ihtiraslıydı, kadından bir adım bile uzaklaşamıyordu, tersine kadın düşünceliydi ve mütemadiyen adamı kendisine saygı duymadığını, onu azıcık bile sevmediğini, onun için sıradan bir kadın olduğunu itiraf ettirmeye çalışıyordu. Her akşam geç saatlerde şehrin dışında, Oreanda'ya veya şelalelere gittiler; bu keşifleri başarılı oluyor, güzel ve uçsuz bucaksız manzara kaçınılmaz olarak onları etkiliyordu.

Kadının kocasının gelmesini umuyorlardı ama eşinden bir mektup geldi, mektupta gözleriyle ilgili bir sorun olduğunu yazıyor ve karısının en kısa zamanda eve dönmesini istiyordu. Anna gitmek için acele ediyordu.

Gurov, "Gitmem iyi olacak, bu Allah'ın işi..."

Kadın faytonla gitti ve adam da onunla birlikte gitti. Tüm gün gezinti yaptılar. Kadın tren kompartımanına binip, çan ikinci kez de çaldığında

"Sana bir kez daha bakayım... bir kez daha bakayım. Tamam" dedi.

Gözyaşı dökmedi ama o kadar üzgündü ki hasta gibi olmuştu ve yüzü ürperiyordu.

Kadın "Seni hatırlayacağım... düşüneceğim" dedi. "Allah'a emanet ol, benim hakkımda kötü düşünme, sonsuza dek ayrılıyoruz... Böyle olması gerekti, hiç tanışmamalıydık. Allah'a emanet ol."

Tren hızla hareket etti, az sonra ışıkları gözden kayboldu. Bir dakika sonra sesi de yoktu sanki her şey bu tatlı çılgınlığa, deliliğe en çabuk sürede son vermek için birlikte komplo kurmuştu. Peronda tek başına kalan Gurov, uzaklardaki karanlığa bakıyordu ve sanki yeni uyanmış gibi çekirgelerin sesini ve telgraf tellerinin vınlamasını dinliyordu ve hayatında yeni bir serüven ya da bölüm yaşamış gibi düşünüyor, hissediyordu ve bu maceranın da sonu gelmişti, geriye hiçbir şey kalmamıştı, hatıralardan başka... Kederli ve hafif vicdan azabı duyarak yürüdü. Bir daha asla göremeyeceği bu genç kadın onunla mutlu olmamıştı: Adam gerçekten ona karşı gerçekten samimi ve sıcaktı ama yine de adamın tavırlarına, ses tonuna ve okşamalarına hafiften bir alaycılık gölgesi düşüyordu, kadının neredeyse iki katı yaşta olan mutlu bir adamın büyük lütfü. Kadın, her zaman onun nazik, mağrur, özel olduğunu söylemişti, kuşkusuz kadın adamı gerçekte olduğundan daha farklı görüyordu, bu yüzden istemeden de olsa kadını yanıltmıştı...

İstasyona şimdiden sonbahar havası gelmişti, soğuk bir akşamdı.

Gurov perondan çıkarken “Kuzeye gitmemin vakti geldi de, geçti bile” diye düşündü.

III

Moskova’daki evinde her şey kışın olağan halleri içindeydi, sobalar yanıyordu ve sabahleyin çocuklar kahvaltı edip, okula hazırlanırken, dışarıısı hala karanlıktı. Bakıcı kadın lambayı yakmak üzereydi. Çoktan don başlamıştı. Kızak kaymaların ilk gününde ilk kar düştüğünde bembeyaz yeryüzünü, beyaz çatıları izlemek, yumuşak, güzel havayı içine çekmek çok hoştu ve bu mevsim insanı çocukluğuna geri götürüyordu. Kırağı ve don yüzünden bembeyaz ıhlamur ve huş ağaçlarının görünümü çok güzeldi, bu ağaçlar insanın yüreğine selviler ve palmiyelerden daha yakındı ve onların yanında insan denizi ve dağları aklına getirmek istemiyordu.

Gurov, Moskova doğumluydu, Moskova’ya güzel, buzlu bir günde gelmişti, kürk paltosunu ve eldivenlerini giyip, Petrovka boyunca yürüdüğünde ve cumartesi günü çanların sesini duyduğunda son seyahati ve gördüğü yerlerin tüm güzelliği kendisi için yok oldu. Yavaş yavaş Moskova’daki hayatın içine girdi, her gün hırsıyla üç gazete okuyordu ve prensip olarak Moskova gazetelerini okumadığını söylemişti! Şimdiden restoranlara, kulüplere, akşam partilerine, yıl dönümü kutlamalarını özlemişti ve seçkin sanatçılarla ve avukatlarla birlikte eğlenirken, doktorların kulübünde bir profesörle iskambil oynarken pohpohlandığını hissetmişti. Tabak dolusu tuzlanmış balık ve lahana yiyebilirdi.

Bir ay içinde, Anna Sergeyevna’nın sisler içindeki hayali hafızasını kaplayacaktı ve sadece zaman zaman, tıpkı diğerleri gibi gülümseyen bir yüzle adamın rüyalarına girecekti. Anna ile sanki daha dün ayrılmışlar gibi hafızasında her şey çok netti ve hatıraları gittikçe daha canlanmaya başladı. Akşamın sessizliğinde çalışma odasında derslerine hazırlanan çocukların sesini duyarken veya lokantada bir şarkı ya da org dinlerken ya da fırtınanın sesi bacada duyulunca, her şey hafızasında canlanıyordu. Rıhtımda olanlar, sabahın köründe dağlardaki sis, Theodosia’dan gelen vapur ve öpücükler. Tüm bunları düşünerek odasında uzun süre yürüyor ve gülüyordu, sonra hayalleri rüyalarına girdi, geçmiş gelecek olanla karıştı. Anna Sergeyevna onu rüyalarında ziyaret etmiyordu ama bir gölge gibi her yerde takip ediyordu, aklından çıkmıyordu. Gözlerini kapattığında karşısında kadını görüyordu ve adama olduğundan daha tatlı, daha genç, daha şefkatli gözüküyordu. Ve adam kendisini Yalta’da olduğundan daha iyi hissediyordu. Akşamları, kadın sanki kitapların raflarından, şömineden, köşeden onu gözetliyordu, kadının nefesini, elbisesinin okşayan hışırtısını duyuyordu. Caddelerde kadınlara bakıp ona benzeyen birini arıyordu.

Hatıralarını birisine açma arzusuyla kıvranıyordu, fakat evinde aşktan bahsetmesi imkânsızdı ve ev

dışında da kimse yoktu, kiracılarına anlatamazdı ya da bankadaki çalışanlara. Hem ne anlatacaktı? Âşık olduğunu mu? Anna Sergejevna ile olan ilişkisinde güzel, şairane, yüce ya da sadece ilginç olan ne vardı? Tek yapacağı bol bol aşktan ve kadınlar hakkında konuşmak olmuştu ve kimse ne demek istediğini anlamadı sadece karısı iri siyah kaşlarını kaldırıp,

“Kadın avcılığı sana hiç uymuyor Dimitri,” dedi.

Bir akşam doktorlar kulübünde bir memurla iskambil oyunundan dönerken, dayanamayıp söyledi:

“Yalta’da nasıl çekici bir kadınla tanıştığımı bir bilsen!”

Memur troykaya bindi ve giderken, aniden dönüp bağırdı:

“Dmitri Dimitriç!”

“Ne?”

“Bu akşam haklıydın, mersin balığı çok keskindi.”

Bu alelade sözler, bir şekilde Gurov’u gücendirdi, küçük düşmüş ve pismiş gibi onu vurdu. Ne yabani tavırlar! Ne insanlar! Ne anlamsız geceler, ne kadar sıkıcı günler, tekdüze günler! Kumar hırsı, açgözlülük, sarhoşluk, hep aynı şey hakkındaki sohbetler. Hep aynı konudaki faydasız arayışlar ve konuşmalar insanların zamanın en değerli bölümünü dolduruyor ve gücünün en büyük kısmını tüketiyordu. Ve sonunda geriye değersiz, önemsiz, kısa ve rezil bir hayat kalıyordu ve bundan hiç kaçış yoktu. Sanki insan hapisanede veya tımarhanedeymiş gibi.

Gurov bütün gece uyumadı ve öfkeyle doldu. Ve ertesi gün başı ağrıyordu. Ve ertesi gece kötü uyudu, düşünerek yatakta oturdu veya odasında aşağı yukarı yürüdü. Çocukları onu hasta ediyordu, banka hasta ediyordu, hiçbir yere gitmek istemiyor, kimseyle konuşmayı arzu etmiyordu.

Aralıkta Noel tatili geldiğinde seyahate hazırlandı ve karısına genç bir dostunun menfaati için bir şeyler yapmak amacıyla Petersburg’a gideceğini söyledi. Ve S.....’ye doğru yola çıktı. Ne için? Kendisi de iyi bilmiyordu. Anna Sergejevna’yı görmek ve onunla konuşmak, mümkünse bir buluşma ayarlamak istiyordu.

Sabahleyin S.....’ye vardı ve otelin en iyi odasını tuttu. Yerler gri, askeri kumaşla kaplıydı, masanın üzerinde tozlu, gri, biblo bir mürekkep hokkası vardı, ata binmiş, bir elinde şapkasını tutan ama kafası kopmuş bir adam biblosuydu. Otelin hamalı gereken bilgiyi vermişti. Von Diderits Eski Gonçarnıy caddesinde oturuyordu, otelden çok uzakta değildi, adam zengindi ve çok iyi bir yaşam sürüyordu, kendi atları vardı ve şehirde herkes onu tanıyordu. Hamal adamın ismini “Dirdiretler” diye telaffuz ediyordu.

Gurov acele etmeden Eski Gonçarnıy caddesine gitti ve evi buldu. Evin tam karşısında demir parmaklıklarla süslenmiş, uzun, gri bir duvar uzanıyordu.

Gurov duvardan evin pencerelerine bakarken “İnsan böyle bir parmaklıktan kaçmak ister” diye düşündü.

O günün tatil olduğunu dikkate aldı, kocası muhtemelen evdeydi ve bu durumda eve gidip kadını rahatsız etmek münasebetsizlik olurdu. Kadına not göndermeye kalksa kocasının eline geçebilirdi ve o zaman da her şey mahvolurdu. En iyisi şansına güvenmekti. Ve çit boyunca yukarı aşağı yürüyerek, şansının dönmesini bekledi. Bir dilencinin kapıya yanaştığını ve köpeklerin adama doğru hızla geldiğini gördü. Yarım saat sonra bir piyano sesi duydu, ses hafif ve seçkindi, muhtemelen piyanoyu çalan Anna Sergejevna’ydı. Aniden sokak kapısı açıldı ve yaşlı bir kadın dışarı çıktı, peşinden tanıdık beyaz küçük köpek geldi. Gurov tam köpeği çağıracaktı ki, kalbi güm güm atmaya başladı ve heyecandan köpeğin ismini hatırlayamadı.

Yukarı aşağı yürüdü durdu, gri duvara baktı baktı ve Anna’nın kendisini unuttuğunu ve belki de çoktan başka birini bulduğunu düşündü, sabahtan akşama kadar pencereden şu kahrolası gri duvarı seyreden genç bir kadın için bunun doğal olduğunu düşündü. Oteline geri döndü ve ne yapacağını bilmeden bir süre kanepede dinlendi, sonra akşam yemeğini yedi ve uzun bir süre uyudu.

Uyanıp karanlık pencerelere bakınca, “Ne aptalca ve sıkıcı” diye düşündü. “çoktan akşam olmuş, zaten uykumu aldım geceleyin ne yapacağım?”

Hastanelerdekine benzer ucuz, gri bir battaniyenin olduğu yatığında oturdu, kendi üzüntüsüyle dalga geçmeye başladı.

“Köpekli hanım senin için çok fazla... macera da senin için çok fazla... kendini harika bir çıkmaza soktun!”

O sabah istasyonda büyük puntolu bir afiş dikkatini çekti. “Geysa” ilk kez sahnelenecekti. Bunu düşündü ve tiyatroya gitti.

“Oyunun ilk gününe onun da gelmesi pekâlâ mümkün,” diye düşündü.

Tiyatro doluydu, tüm tiyatrolarında olduğu gibi avizenin üzerinde duman tabakası vardı. Salon gürültülü ve kıpır kıpırdı, ön koltuklarda şehrin züppeleri elleri arkalarında oyunun başlamasını bekliyorlardı. Valinin locasında valinin kızı kürkleri içinde ön koltukta oturuyordu. Vali ise mütevazı bir şekilde perdenin arkasına gizlenmişti, sadece eli gözüküyordu. Orkestra çalıyordu ve sahne perdesi salınıyordu. Sürekli seyirciler geliyor, yerlerini alıyorlardı. Gurov merakla gelenlere

bakıyordu.

Anna Sergejevna da geldi. Üçüncü sıraya oturdu, Gurov ona bakınca kalbi sıkıştı ve dünyada kendisine yakın, bu kadar değerli ve bu kadar önemli bir başka kadının olmadığını anladı. Elinde opera dürbününü tutan ve kalabalık içinde kaybolmuş bu küçük kadın, adamın tüm hayatını dolduruyordu, onun kederiydi, neşesiydi ve arzuladığı mutluluktan ve kalitesiz orkestranın kahrolası keman seslerinde kadının ne kadar güzel olduğunu düşündü ve hayal kurdu.

Yanağında favorileri olan, uzun boylu, omuzları çökük genç bir adam da Anna ile geldi ve yanına oturdu; her adımda başını eğiyor ve sürekli selam veriyor gibiydi. Büyük ihtimalle kadının Yalta'dayken üzgün bir sesle dalkavuk dediği kocasıydı. Ve gerçekten de adamın uzun boylu görünümünde, favorilerinde, kafasındaki küçük saçsız kısımda bir dalkavuk görünümü vardı. Gülüşü yapmacıktı ve yakasının üzerinde bir garson gibi seçkin bir rozet vardı.

Temsilin arasında kocası sigara içmek için dışarı çıktı, kadın koltukta yalnız kaldı, koltuğunda oturan Gurov da ayağa kalktı ve onun yanına gitti, zoraki bir gülümsemeyle, sesi titreyerek "İyi akşamlar!" dedi.

Kadın ona baktı ve bembeyaz kesildi, sonra korkuyla tekrar adama baktı, gözlerine inanamıyordu, elindeki yelpazeyi ve dürbünü sımsıkı tuttu, besbelli bayılmamak için kendini zor tutuyordu. İkisi de sessizdiler, kadın oturuyordu adam ayaktaydı ve kadının şaşkınlığından korktuğundan yanına oturmaya cesaret edemiyordu. Kemanlar ve flütler tekrar çalmaya başladı. Adam birdenbire korktu, sanki herkes onlara bakıyor gibi geldi, kadın ayağa katlı ve kapıya gitti, adam da onun peşinden gitti, ikisi de kendilerinden geçmiş gibi koridorda yürüdüler, merdivenleri çıktılar, indiler, gözlerinin önünde rozetlerini, nişanlarını takmış askeriye, hukuk veya üniversite uniformaları içinde insanlar gelip geçiyordu, hanımefendiler, askılara takılmış kürk mantolar, sigara dumanı kokan hava ve kalbi delicesine çarpan Gurov

"Ah Tanrım bu adamlar ve bu orkestra niye burada!" diye düşündü.

Ve tam o anda Anna Sergejevna'nın istasyondaki gidişini ve her şeyin bittiğini ve onu bir daha göremeyeceğini düşündüğünü hatırladı. Fakat sona gelmemişlerdi.

Karanlık, dar merdivenlerdeki "Tiyatro" yazısını görünce kadın durdu.

Güçlkle nefes alıyordu, yüzü hala solgundu ve allak bullaktı. "Beni ne kadar korkuttun! Beni nasıl korkuttun! Ah, az kalsın ölecektim, niye geldin, niye?" dedi.

Adam aceleyle, "Fakat anlasana Anna, anlasana... yalvarırım anla" dedi.

Kadın ona ürkmüş, yalvaran, aşk dolu gözlerle baktı, yüz hatlarını hafızasında daha iyi tutmak

istercesine dikkatle baktı.

Adama kulak vermeden devam etti: “O kadar mutsuzum ki, sürekli seni düşündüm, sadece seni düşünerek yaşıyorum ve seni unutmak istedim, unutmak, ama niye geldin?”

Merdivenin sahanlığında iki okul öğrencisi sigara içiyor ve aşağı bakıyordu. Fakat bu Gurov’un umurunda değildi, Anna Sergeyevna’yı kendisine çekerek yüzünü, yanaklarını, ellerini öpmeye başladı.

Kadın korkuyla onu iterek “Ne yapıyorsun, ne yapıyorsun!” diye bağırdı. “Biz delirdik, git bugün, hemen git... tüm kutsal şeyler adına sana yalvarıyorum... bu tarafa gelenler var!”

Birileri merdivenlere doğru geliyordu.

Anna, fısıltıyla “Gitmelisin, duyuyor musun Dimitri Dimitriç? Gelip seni Moskova’da göreceğim. Hiç mutlu olmadım, şimdi de perişanım ve asla, asla mutlu olmayacağım, asla! Bana daha fazla acı çektirme! Moskova’ya geleceğime yemin ediyorum. Fakat şimdi ayrılalım, benim bir tanem, kıymetlim, ayrılmamız gerekiyor”

Adamın elini sıktı ve etrafına bakarak, hızla merdivenleri çıktı, adam kadının gözlerinden onun gerçekten mutsuz olduğunu görebiliyordu. Gurov biraz durdu, dinledi, sonra tüm sesler kesildikten sonra paltosunu buldu ve tiyatrodan ayrıldı.

IV

Ve Anna Sergeyevna onu Moskova’da görmeye geldi. İki veya üç ayda bir, kocasına hasta olduğunu ve doktora görüneceğini söyleyerek S.....’den ayrılıyordu. Ve kocası ona inandı, ya da inanmadı. Moskova’da Slavianskiy Bazaar otelinde kalıyordu. Kırmızı bir faytonu Gurov’a gönderdi ve Gurov onu görmeye geldi. Moskova’da kimse bunu bilmiyordu.

Bir keresinde bir kış sabahı kadını bu şekilde görmeye gidiyordu. (mesajcı akşamdan gelmişti) Kızı da yanında yürüyordu, onu okula bırakacaktı, yolunun üzerindeydi. Kar lapa lapa yağıyordu.

Gurov kızına “Isı sıfırın üstünde üç derece yine de kar yağıyor” dedi. “buzlar sadece yeryüzünün üzerinde eriyor, atmosferin yükseklerinde bambaşka bir ısı derecesi var.”

“Peki kışın niye hiç gök gürültüsü olmuyor baba?”

Babası bunu da açıkladı. Konuşurken, sürekli kadını görmeye gittiğini düşünüyordu ve bunu kimsenin

ruhu bile duymuyordu ve muhtemelen duymayacaktı. İki hayatı vardı: Açık olan, herkesçe bilinen hayatı, görece gerçeklik ve görece sahtekârlıkla dolu, tıpkı arkadaşlarının ve ahbablarının hayatları gibi. Ve diğer hayatı gizlilik içinde sürüyordu. Ve bazı tuhaf, tesadüfi olayların kesişmesiyle, gerekli olan, değer verdiği, ilgi duyduğu her şey, samimi olup kendisini aldatmadığı her şey, hayatının özü olan her şeyi başka insanlardan saklıyordu. Ve hayatında sahte olan şeyler, gerçeği gizlemek için giydiği kılıf -mesela bankadaki işi, kulüpteki sohbetleri, “ikinci sınıf cins”i, yıl dönümleri, bayramlarda karısıyla görünmesi- tüm bunlarsa açıktı. Ve başkalarını da kendisi gibi yargılıyordu, gördüklerine inanmıyordu ve her erkeğin gerçek ve ilginç hayatının saklı olduğuna, karanlıklar altında olduğuna inanıyordu. Tüm özel hayatlar sırlar içindeydi ve muhtemelen bu yüzden uygar erkek, özel hayatın mahremiyetine saygı duyulması konusunda bu kadar sinirli ve endişeliydi.

Kızını okula bıraktıktan sonra Gurov, Slavianskiy Bazaar’a gitti. Kürk paltosunu aşağıda bıraktı, merdivenleri çıktı ve yavaşça kapıyı çaldı. Anna Sergejevna en sevdiği gri elbisesini giyiyordu, seyahat ve meraktan bitmiş tükenmişti ve bir önceki akşamdan beri adamı bekliyordu. Solgundu, adama baktı ve gülümsemedi ve adam gelir gelmez göğsüne sokuldu. Sanki iki yıldır görüşmemiş gibi, öpüşleri yavaş ve uzundu.

Adam “Ee, burada nasılsın? Ne haber?” dedi.

“Bekle söyleyeceğim... konuşamıyorum!”

Konuşamadı, ağlamaya başladı, adamdan uzaklaştı ve mendilini gözlerine bastırdı.

Adam “Bırakayım ağlasın, oturup bekleyeyim,” diye düşündü ve bir koltuğa oturdu.

Sonra adam zili çaldı ve çay getirmelerini söyledi, adam çayını içerken, kadın sırtı adama dönük halde pencerenin önünde duruyordu. Duygusallığından ağlıyordu, hayatlarının çok zor olduğu gerçeği ki, bu rezilliğin bilincindeydi yüzünden ağlıyordu, ancak gizlice buluşabilirlerdi, insanlardan saklanarak, hırsızlar gibi! Hayatları paramparça değil miydi?

Adam, “Haydi, dur” dedi.

Adam için şu açık seçikti ki, aşkları yakın zamanda bitmeyecekti, bu aşkın sonunu da kestiremiyordu. Anna Sergejevna gittikçe ona daha bağlanıyordu, kadın ona hayrandı ve bunun bir gün bitmesi gerektiğini kadına söylemek düşünülemezdi, kaldı ki, o da buna inanamazdı.

Kadının yanına gitti, omuzlarından tutup sevgi dolu ve neşelendirecek bir şeyler söyleyecekti ki, aynada kendisini gördü.

Saçları şimdiden beyazlaşmaya başlamıştı ve son yıllarda ne kadar yaşlandığını, ne kadar görmek onu

şşırttı, ellerini üzerine koyduğu omuzlar sıcaktı ve titriyordu, hala çok sıcak ve sevgi dolu bu hayat için şşekfat duyuyordu fakat onun hayatı da kendisinininki gibi çok zaman geçmeden solacak ve saçları beyazlaşacaktı. Kadın onu niye bu kadar çok sevmişti? Kadınlara karşı her zaman olduğundan farklı görünmüştü ve kadınlar onu değil de, ömür boyu aradıkları, kendi kafalarında yarattıkları hayale âşık olmuşlardı ve sonradan hatalarını fark edince, onu yine aynı şekilde sevmişlerdi ve hiç biri onunla mutlu olmamıştı. Zaman geçti, ahbaplıklar kurdu, ayrıldı ama bir kez bile âşık olmadı, hoşlanılan fakat sevilmeyen herhangi bir şey gibiydi.

Ve şimdi, ancak saçları beyazlaştığında gerçekten, düzgün şekilde, hayatında ilk kez âşık olmuştu.

Anna Sergejevna ile birbirlerini çok yakın insanlar gibi, karı kocalar gibi, samimi dostlar gibi seviyorlardı. Onlara kader ikisini birbiri için uygun görmüş gibi geliyordu ve kadın niye bir kocasının olduğunu, adam da niye bir karısı olduğunu anlayamıyordu. Yakalanıp, ayrı kafeslerde tutulmak zorunda kalmış kuşlar gibi hissediyorlardı. Geçmişlerinde yaptıkları her şey için birbirlerini affettiler, bugündeki her şeyi de bağışladılar ve bu aşkın ikisini de değiştirdiğini hissettiler.

Geçmişte, depresyona girdiği anlarda aklına gelen her hangi bir konuyla kendisini rahatlatmıştı fakat artık konu umurunda değildi, büyük bir sevgi, şşekfat duyuyordu, samimi ve sevgi dolu olmak istiyordu...

“Ağlama sevgilim, yeterince ağladın bu kadar yeter... şimdi konuşalım, bir plan yapalım” dedi.

Sonra birbirlerine danışarak epey bir süre konuştular, gerekli gizlilikten nasıl kaçınacakları, aldatma, farklı şehirlerde yaşama ve birbirlerini uzun süre görememeleri üzerine konuştular. Bu dayanılmaz esaretten nasıl kurtulacaklardı?

Adam başını kavrayarak “Nasıl? Nasıl? Nasıl?” diyordu.

Ve sanki kısa bir süre sonra bir çözüm bulunacak gibi göründü ve sonra yeni ve harika bir hayat başlayacaktı ve şşurası açık seçikti, ikisi için de önlerinde uzun, uzun bir yol vardı ve bunun en karmaşık, en zor kısmı daha yeni başlıyordu.

SON